

Open dag Ambrosiushoeve

Voor 1997 is de jaarlijkse Open dag van de Ambrosiushoeve gepland op zaterdag 13 september. Op deze dag zal informatie gegeven worden over het onderzoek op de Ambrosiushoeve. Noteer deze datum alvast in uw agenda. Het programma voor de Open dag zal later bekend worden gemaakt.

Het plaatsen van de honingkamers

In Canada is een onderzoek gedaan naar de invloed van het plaatsen van honingkamers bovenop de bijenvolken of tussen de broedkamers en de honingkamers. Ook in Nederland is er verschil van mening tussen bijenhouders over dit onderwerp. Moet een tweede of derde honingkamer bovenop het bijenvolk worden geplaatst of tussen de broedbakken en de reeds volle of halfvolle honingkamer?

Het onderzoek werd uitgevoerd met 36 bijenvolken op twee broedkamers met een koninginrooster. Per bijenvolk werden negen honingkamers geplaatst. Er was geen verschil tussen de twee verschillende behandelingen. De produktie van honing varieerde tussen 76,8 kg en 102,4 kg. Ook was er geen verschil in kwaliteit (vochtgehalte en diastase).

De gemakkelijkste methode voor het plaatsen van lege honingkamers bovenop het bijenvolk heeft dus de voorkeur.

Bron: *A Comparison of Top and Bottom Supering on Honey Quantity and Quality*. by Tibor I. Szabo and Peter Sporns. *American Bee Journal* October 1994

Oorzaak massale bijensterfte 1995 Beek en Donk e.o. bekend

Reeds enige jaren worden imkers in de Brabantse plaatsen Beek en Donk, Gemert, Boerdonk en Keldonk geconfronteerd met massale sterfte onder hun bijenvolken. Deze sterfte trad met name op in de maanden augustus en september. Naar deze sterfte vond destijds onderzoek plaats door de AID in samenwerking met de Ambrosiushoeve. Hierbij kon de oorzaak van deze jaarlijks terugkerende sterfte, ook na uitgebreid onderzoek van bijen en gewasmonsters, niet aan het licht worden gebracht.

Gelet op de ernst van de massale bijensterfte zijn de monsters uit 1995 kortgeleden door TNO opnieuw onderzocht met gebruikmaking van een nauwkeuriger analysemethode. Bij dit onderzoek werd in de dode bijen de aanwezigheid vastgesteld van het bestrij-

dingsmiddel aldicarb. Ook in het in 1995 ingezonden gewasmonster van bloeiende zijdeplanten (*Asclepias tuberosa*) werd de aanwezigheid van aldicarb vastgesteld. Naar de oorzaak van de bijensterfte in 1996 vindt eveneens een nadere monsteranalyse plaats. Aldicarb is de werkzame stof van een in de beroepsmatige land- en tuinbouw toegelaten insektenbestrijdingsmiddel. De toepassing op het siergewas zijdeplanten is wettelijk toegestaan. Enige jaren geleden was het bestrijdingsmiddel aldicarb ook al in beeld bij de massale bijensterfte in het Westbrabantse Bavel. Nu de oorzaak van de bijensterfte uit 1995 bekend is geworden zal met de betrokken imkers en tuinders in de regio overleg plaatsvinden om herhaling van de bijensterfte in 1997 te voorkomen. Tevens zal het College voor de Toelating van Bestrijdingsmiddelen worden verzocht verdergaand onderzoek te verrichten naar de bijengiftigheid van aldicarb in praktijksituaties.

Rectificatie

In Nieuws van de Ambrosiushoeve van december 1996 staat bij het artikel over de vergelijking tussen redcel- en teeltmoeren abusievelijk vermeld dat de teeltmoeren gekweekt zijn met de boogsnedemethode. Deze moeren zijn echter gekweekt door middel van overlarven van ééndagslarfjes die in een starter aan-geblazen zijn. Daarna zijn de moerdoppen in moer- goede pleegvolken opgekweekt tot teeltkoninginnen.

Bestuivingsonderzoek *Osmia rufa*

Op enkele zaadteeltbedrijven wordt de solitaire bij *Osmia rufa* in beperkte mate gebruikt voor de bestuiving in kleine afdelingen. Sinds 1996 wordt door de Ambrosiushoeve voor de fruitteelt ook bestuivingsonderzoek gedaan met de solitaire bij *Osmia rufa*. In bloeiende boomgaarden is gebleken dat *Osmia rufa* actief de bloemen bezoekt bij een temperatuur van 10°C en hoger. Het vliegbereik van *Osmia rufa* is tot maximaal 150 meter van haar nestkast. In een straal van 100 meter rond haar nestkast kan *Osmia rufa* voor een goed bloembezoek en daarmee waarschijnlijk voor een goede bestuiving zorgen. Naar schatting zijn 9.000 cocons (4.500 vrouwelijke) van *Osmia rufa* per ha nodig om voor een goede bestuiving in een boomgaard te zorgen. Dit bestuivingsonderzoek wordt in 1997 voortgezet.